

Az SZFE ősz kiadványai

Béatrice Picon-Vallin: *Théâtre du Soleil – Ariane Mnouchkine* *Napszínházának első fél évszázada*

Béatrice Picon-Vallin gyönyörű fotókkal illusztrált könyve az Ariane Mnouchkine által több mint öt évtizede alapított, napjainkban is működő Théâtre du Soleil (Napszínház) tevékenységét mutatja be, amelyet a társulat hosszú fennállása, világméretű hatása és alkotásainak egyedülálló művészi minősége fémjelez. A kötet 2014 novemberében látott napvilágot először az Actes Sud kiadó gondozásában, s 2015-ben elnyerte Franciaországban „a legjobb színházról szóló könyvnek” járó elismerést. Most a téma iránt érdeklődő magyar olvasók is a kezükbe foghatják a Színház- és Filmművészeti Egyetem gondozásában, Rideg Zsófia fordításában megjelent album-monográfiát.

Ariane Mnouchkine 1964-ben alapított társulata a kollektív színház fogalmát újradefiniálva egy olyan horizontális struktúrát hozott létre, amelyben az alkotás és a közösségi működés elválaszthatatlan egységet képez. A kötet részletesen elemzi e demokratikus modell művészi és társadalmi aspektusait: a közös döntéshozatalt, valamint a hosszú közösségi próbafolyamatokat, amelyek a Soleil sajátos alkotói nyelvét meghatározzák. Morális és művészetelméleti tengelyévé Mnouchkine ars poeticája válik: „Úgy gondolom, a színház azért van, hogy elmesélje a világot, megvilágítsa számunkra, és erőt adjon nekünk ahhoz, hogy megértsük – s ezáltal képesek legyünk megváltoztatni is. Nem tudom elképzelni ezt a művészetet a világgal való ilyen kapcsolat nélkül.”

Az ősszel megjelent magyar kiadás Sepsi Enikő sorozatszerkesztő szavaival „színháztörténeti mérföldkő”, mivel a hazai közeg számára is elérhetővé teszi Mnouchkine kollektív színházi gyakorlatának az esszenciáját. A könyv különös értéke, hogy személyes tapasztalatokon alapuló reflexió is: Béatrice Picon-Vallin a Soleil művészeinek a tanúságtételeit is beépítette a szövegébe, így a mű a kutató és az alkotó perspektíváját egyaránt megjeleníti.

Fordította: Rideg Zsófia

Szerkesztette: Helfrich Judit

A szerző, Béatrice Picon-Vallin, valamint a Soleil két színésze, Jancsó Judit és Duccio Bellugi-Vannuccini részvételével lezajlott telt házas bemutatóról szóló összefoglaló itt olvasható: <https://szfe.hu/hirek/konyvbemutato-napszinhaz>

A kötet megvásárolható a L'Harmattan Könyvkiadó webshopjában:

<https://www.harmattan.hu/theatre-du-soleil-3473?keyword=soleil>

Médialexikon

Két évtizeddel az első kiadás után, 2025 októberében a Színház- és Filmművészeti Egyetem megújult formában, webbookként jelentette meg a *Médialexikont*. Az elektronikus kiadvány célja, hogy a tudatos médiahasználathoz és a kritikus gondolkodáshoz elengedhetetlen ismereteket és összefüggéseket bemutassa. A 2025-ös kiadást, mely a korábbi, 2005-ös és 2016-os nyomtatott verziók folytatásaként született meg, a szerzők már az online tudásmegosztás és a mesterséges intelligencia korának a szempontjaival is kibővítették, így az egyedülálló módon ötvözi az emberi szakértelmet az MI nyújtotta lehetőségekkel – ugyanakkor szilárdan kitart amellett, hogy a helyes médiaértés alapja a tudás, a tapasztalat és a kritikai érzék marad. Tudás és tudatosság nélkül a mesterséges intelligencia használata könnyen csapdahelyzetet eredményezhet: az információk helytelen értelmezésének, a manipuláció áldozatává válásnak a veszélye fokozódik.

A *Médialexikon* éppen ebben kíván segítséget nyújtani: azáltal, hogy összefüggéseket tár fel, pontos fogalmakat definiál, és rendszerszemléletet kínál, hozzájárul a tudatos médiahasználathoz és az új technológiai környezet értő kezeléséhez.

„Fontosnak tartjuk, hogy a *Médialexikon* ne csak a médiakutatók, kommunikációs szakemberek, újságírók és döntéshozók számára kínáljon támpontokat, hanem a médiaszakma átfogó kézikönyvévé is váljon. Olyan referenciaművet kívánunk adni az olvasók kezébe, amely a gyorsan változó médiavilágban is iránytűként szolgál. Törekedtünk arra is, hogy a kötet tartalmát hozzáférhetővé tegyük a szélesebb közönség számára: elsősorban a médiaismereti képzésben részt vevő diákoknak, az egyetemek és főiskolák hallgatóinak, tanárok, kutatóknak, kommunikációs és politikai szakértőknek ajánljuk, valamint a

szülőknek is, akiknek a digitális korszakban kiemelt szerepük van abban, hogy gyermekeiket a tudatos, kritikus médiafogyasztásra neveljék” – írta Antal Zsolt szerkesztő a *Médialexikon* előszavában.

A lexikon évente bővülni és frissülni fog, tartalma széles körű hazai és nemzetközi szakértői lektoráláson esik át, hogy mindig naprakész és hiteles támasza legyen hallgatóknak, oktatóknak, szülőknek, médiaszakembereknek és valamennyi tudatos médiahasználónak.

A 2025-ös kiadás szerzői: Antal Zsolt, Balázs Géza, Birher Nándor, Cserey György, Ozsváth Eszter, Tóth Loretta

A kötet az alábbi kiadások és szerzők szócikkeinek a felhasználásával készült:

2005-ös kiadás: Antal Zsolt, Gazsó Tibor, Kubínyi Tamás

2015-ös kiadás: Antal Zsolt, Gazsó Tibor, Kubínyi Tamás, Pelle Veronika

Fotók: Baska Barbara, Ozsváth Eszter, Vecsernyés János

Szerkesztette: Antal Zsolt

A *Médialexikon* 2025. október 15-i bemutatójáról szóló híradás itt olvasható:

<https://szfe.hu/hirek/paros-konyvbemutato-az-uraniaban-az-szfe-konyvek-sorozat-uj-kotetei>

A *Médialexikon* elérhetősége: <https://medialexikon.szfe.hu>

Patrick Nash: Rövidfilmesek kézikönyve – Forgatókönyvírás lépésről lépésre

Patrick Nash többszörös díjnyertes film- és rövidfilm-forgatókönyvíró, filmes szakember az észak-írországi Derry Cityben megrendezett Oscar-kvalifikációs Foyle Filmfesztivál válogatópaneljének a tagjaként gyűjtött tapasztalatait foglalta bele ebbe a hiánypótló, az oktatásban is jól használható kötetbe, amelyben hasznos tanácsokkal szolgál kezdő, feltörekvő és haladó forgatókönyvíróknak is.

„Bár Patrick Nash könyve 2012-ben jelent meg, manapság aktuálisabb, mint valaha. Egyrészt a kisjátékfilmek az online felületeknek köszönhetően könnyebben hozzáférhetők, így népszerűségük is jelentősen megnőtt. Másrészt az elmúlt tíz-egynéhány évben a technológia fejlődése erősen megkönnyítette magát a filmkészítést. Nemcsak olcsóbbak lettek a kamerák, hanem érzékenységük is magasabb, tehát mostohább fényviszonyok között is jó minőségű mozgóképet

lehet velük rögzíteni, nincs szükség akkora világítástechnikai apparátusra – és olyan népes stábra, mint eddig. A hangrögzítési eszközök ára is csökkent, ezek kisebbek és könnyebbek is lettek. Valamint számottevő változáson ment keresztül az utómunka folyamata is, mivel az azt segítő szoftverek szinte mindenki számára hozzáférhetőkké váltak. Így nem csoda, hogy egyre többen vágnak bele alacsony költségvetésű kisjátékfilmek készítésébe. A szerény keretek ugyanakkor továbbra sem teszik lehetővé a nagyszabású látványok megteremtését, az ilyen típusú alkotások tehát a történetre kell hogy fókuszáljanak.

Noha a jó forgatókönyv nem jelent garanciát a jó filmre, de a feltétele annak. És ebben rejlik jelen hiánypótló kötet aktualitásának a titka: a szerző a megfelelő minőségben, professzionális módon megírt forgatókönyv elkészítéséhez ad tanácsokat. Segítséget nyújt abban, hogy miként találjunk témát, alakítsuk ki egy történet szerkezetét, milyen formátumú legyen a forgatókönyv, hogyan írjunk jó dialógot, formáljuk élővé a karaktereket, miképpen kerüljük el a kli-séket, és hogyan keltsünk érzelmeket a kisjátékfilmünkkel a nézőben. Vagyis a sikeres rövidfilm-forgatókönyv bevált receptjét osztja meg velünk” – írta a kötet fülszövegében Vecsernyés János író, rendező, a kötet szakmai lektora, aki szerint a kötet ugyanakkor nem csak a rövidfilmes produkciók számára kínál útmutatót. Nash alapvetése is az, hogy a rövidfilm a filmkészítés legjobb tanulótere, ezért gyakorlati példákon keresztül ismerteti az ötlettől a forgatókönyvig vezető írói folyamatot, minden elemére hangsúlyt fektetve. Mellékletként pedig a szerző egyik saját munkáján kívül két Oscar-jelölt rövidfilm – a *The Door* (Juanita Wilson) és a *The Crush* (Michael Creagh) – forgatókönyvét is tartalmazza a kötet, amelyek segítségével közelebb kerülhetnek az olvasók a forgatókönyvek szerkezetének a megértéséhez.

Fordította: Regős János és Ozsváth Eszter

Szakmailag lektorálta: Vecsernyés János

Szerkesztette: Helfrich Judit

A kézikönyv 2025. október 15-i bemutatójáról szóló hírünk itt olvasható:

<https://szfe.hu/hirek/paros-konyvbemutato-az-uraniaban-az-szfe-konyvek-sorozat-uj-kotetei>

A kötet megvásárolható a L'Harmattan Könyvkiadó webshopjában:

<https://www.harmattan.hu/rovidfilmesek-kezikonyve-3429?keyword=r%C3%B6vidfil>